

WYPRAWY KRZYŻOWE

OŚ CZASU

ŚREDNIOWIECZE

Mapa wypraw krzyżowych

Notatka z lekcji

1. Terminy: Ziemia Święta, synod, krucjaty, krzyżowcy, zakony rycerskie
2. Postać historyczna: papież Urban II
3. Zajęcie Ziemi Świętej przez Turków.
4. 1095 rok - synod w Clermont, apel papieża Urbana II – początek wypraw krzyżowych
5. 1096 rok – utworzenie Królestwa Jerozolimskiego.
6. Powstanie zakonów rycerskich: templariuszy, joannitów i Krzyżaków.
7. 1291 rok – upadek Akki (ostatniej twierdzy krzyżowców).
8. Skutki wypraw krzyżowych.

Pojęcia

Ziemia Święta - określenie pochodzące z Biblii, oznaczające miejsca rozgrywania się wydarzeń Starego i Nowego Testamentu.

Synod - zjazd dostojników kościelnych.

Krucjaty (wyprawy krzyżowe) - w średniowieczu, religijnie wyprawy zbrojne, podejmowane przez państwa i rycerstwo katolickiej Europy przeciw muzułmanom, poganom lub chrześcijańskim heretykom (wyznawcom poglądów religijnych sprzecznych z prawdami wiary).

Krzyżowcy - uczestnicy wypraw krzyżowych.

Zakony rycerskie - związki religijne rycerstwa, które były organizowane na wzór zakonów mniszych. Powoływano je w średniowieczu do walki z muzułmanami w Ziemi Świętej oraz w Hiszpanii (rekonkwista).

Rekonkwista - zbrojna walka chrześcijan w okresie VIII-XV w. o odzyskanie ziem Półwyspu Iberyjskiego spod panowania arabskiego.

Zajęcie przez Turków Ziemi Świętej

Liczni Europejczycy pielgrzymowali do Ziemi Świętej, aby odwiedzić miejsca, w których niegdyś żył i nauczał Jezus. Arabowie panujący nad tymi terenami od VII wieku przychylnie traktowali wędrujących do Palestyny chrześcijan. Na przełomie X i XI wieku Turcy zajęli Syrię i Palestynę, ich stosunek do chrześcijan był zupełnie inny. Utrudniali oni pielgrzymującym odwiedzanie tych miejsc, a także handel z krajami wschodniej Azji.

Synod w Clermont

Miniatura średniowieczna, XV w.

W **1095** roku, na synodzie we francuskiej miejscowości **Clermont** [klermą] papież **Urban II** wezwał chrześcijan do wyzwolenia Ziemi Świętej i rzucił hasło „świętej wojny” z Turkami.

Uczestnikom wypraw, które później przyjęto nazywać wyprawami krzyżowymi albo krucjatami, papież obiecywał życie wieczne, rycerzom ziemię a chłopom uwolnienie od ciężących na nich powinnościach.

Po Europie wędrowali duchowni, którzy propagowali ideę wyzwolenia Palestyny. Pomysł wypraw poparło rycerstwo, a szczególnie młodszy synowie rycerzy, dla których nie starczało ziemi w rodzinnych posiadłościach. Mieli nadzieję, że uczestnictwo w krucjacie pozwoli im zdobyć ziemię, bogate łupy i sławę.

Walka z Turkami, miniatura średniowieczna, XIII w.

Przebieg krucjat

- W latach 1096 - 1291 miało miejsce siedem krucjat,
- 1096 - krucjata ludowa - dotarła do Konstantynopola i została całkowicie rozbita przez muzułmanów,
- 1096 - 1099 - I krucjata
 - 1096 - wymarsz pierwszej krucjaty
 - **1099 - utworzenie Królestwa Jerozolimskiego**
- 1204 r. - krzyżowcy najechali i zdobyli Konstantynopol i utworzyli Cesarstwo Łacińskie,
- 1212 r. - krucjata dziecięca - została podjęta przez dzieci, które chciały wyzwolić Grób Pański z rąk niewiernych. Olbrzymia ich część zmarła lub została sprzedana w niewolę,
- **1291 r. - upadek Akki**, ostatniej twierdzy krzyżowców na Bliskim Wschodzie uważa się za koniec epoki krucjat.

Zakony rycerskie

Podczas wypraw krzyżowych powstały zakony rycerskie. Zajmowały się one opieką nad pielgrzymami oraz walką z muzułmanami. Zakonnicy oprócz ślubów czystości, ubóstwa i posłuszeństwa, składali dodatkowy ślub zobowiązujący do walki przeciw wyznawcom Allaha.

W Palestynie istniały trzy zakony:

francuski – templariuszy

włoski – joannitów

niemiecki – Najświętszej Marii Panny,
zwany w Polsce Zakonem Krzyżackim

Zakony rycerskie

TEMPLARIUSZE - zakon rycerski założony w 1118 r. w Palestynie przez rycerzy francuskich; nazwa zakonu pochodzi od ich siedziby obok świątyni (templum) Salomona. Templariusze zgromadzili ogromne bogactwa w Palestynie i Europie. Król Francji Filip IV wytoczył templariuszom proces o herezję, który zakończył się wyrokami śmierci, konfiskatą majątku i zniesieniem zakonu.

JOANNICI - bractwo szpitalne, założone w połowie XI w. w Jerozolimie przez kupców włoskich, przekształcone w 1130 r. w zakon rycerski. Po upadku Akki w 1291 r. schronili się na Cyprze, a ok. 1310 r. przenieśli się na Rodos. Po zdobyciu Rodos przez Turków przenieśli się na Maltę (odtąd nazywali się kawalerami maltańskimi).

KRZYŻACY - **Zakon Szpitala Najświętszej Marii Panny Domu Niemieckiego w Jerozolimie** - niemiecki zakon rycerski założony podczas III wyprawy krzyżowej w 1190 r. przez niemieckich pielgrzymów i krzyżowców.

W 1226 r. zostali sprowadzeni do Polski w celu walki z pogańskimi Prusami przez Konrada Mazowieckiego, który nadał im w lenno Ziemię Chełmińską. Krzyżacy w latach 1233-1283 dokonali podboju Prus, a na podbitych terenach utworzyli własne państwo ze stolicą w Malborku.

Skutki wypraw krzyżowych

- powstanie zakonów rycerskich: joannitów, templariuszy, krzyżaków,
- pogorszenie stosunków pomiędzy chrześcijanami a muzułmanami,
- upadek potęgi i znaczenia Cesarstwa Bizantyjskiego (ostatecznie Cesarstwo Bizantyjskie upadło w 1453 r.),
- rozwój kultury rycerskiej,
- poznanie przez Europejczyków zdobyczy techniki i kultury arabskiej (np. rozwój kartografii (tworzenie map), matematyki),
- wprowadzenie do jadłospisu europejskiego przypraw wschodnich: goździków, gałki muszkatołowej, cynamonu; oraz owoców: rodzynek, fig,
- wprowadzenie do użytku materiałów: jedwabiu, muślinu, brokatu, welwetu.

ZAPAMIĘTAJ

- W 1095 r. na synodzie w Clermont papież wezwał chrześcijan do uczestnictwa w krucjatach i “świętej wojnie” z Turkami.
- W wyniku kolejnej wyprawy krzyżowcy zdobyli w 1099 roku Jerozolimę.
- Podczas krucjat powstały zakony rycerskie, które po upadku Królestwa Jerozolimskiego znalazły nowe siedziby w Europie.

ZADANIA

- wyjaśnij przyczyny ogłoszenia krucjat,
- wyjaśnij znaczenie poznanych terminów,
- przedstaw zakony: templariuszy, joannitów i Krzyżaków oraz ich zadania
- opisz skutki wypraw krzyżowych,
- wskaż na mapie: Ziemię Świętą, twierdzę Akka, Jerozolimę i trasy krucjat (slajd 3 i 10),
- kim był Urban II,
- umiejsców na osi czasu daty: 1096 rok i 1291 rok,
- oceń rolę krucjat w kształtowaniu się relacji między chrześcijanami a muzułmanami.

*Ćwiczenia sprawdzające wykonujecie jako podsumowanie lekcji (proszę o przeanalizowanie map, zastanowienie nad treścią zadań i postawionych problemów. To, czy opracujecie te zagadnienia w formie pisemnej czy ustnej jest wyłącznie Waszą decyzją. **Ostatnia uwaga – niczego nie przesyłajcie!**).*

Spośród pytań tu zamieszczonych, wybrane zostaną pytania do testu sprawdzającego, który będziecie pisać jako podsumowanie bloku kilku lekcji (dopiero ten plik będziecie przysyłać do sprawdzenia).